

Studenec a jeho přelétavá rozhledna

Cyklotrasy se v Lužických horách nevyhýbají ani lesním stezkám

text Vladimír Pustina foto autor a Miroslav Šup

V PRÁZDNINOVÝCH TOULKÁCH ZA FILMOVÝMI KULISAMI ČESKÝCH POHÁDEK NÁS MARTIN SEVERA ZAVEDL NA PANSKOU SKÁLU V KAMENICKÉM ŠENOVĚ. TA JE VÝLETNÍM CÍLEM ZNÁMÝM A VELMI OBLÍBENÝM, ALE JEN MÁLOKDO VÍ, ŽE NA PROTĚJŠÍ STRANĚ ÚDOLÍ SE NA ZLATÉM VRCHU SKRÝVAJÍ DALŠÍ, JEŠTĚ MOHUTNĚJŠÍ KAMENNÉ VARHANY, ZA KTERÉ BY SE NEMUSELA STYDĚT ŽÁDNÁ KATEDRÁLA. A HNED NA SOUSEDNÍM STUDENCI SE SKVÍ V OBNOVENÉ KRÁSE DALŠÍ UNIKÁT, DRUHÁ NEJSTARŠÍ ŽELEZNÁ ROZHLEDNA V ČECHÁCH.

Když jsem byl před mnoha lety na Studenci poprvé, vůbec mě nenapadlo, že se ještě někdy ze zchátralé rozhledny na jeho vršku podívám do kouzelného kraje pod sebou. Prorezné plechy točitých schodů, zbytky zábradlí klátící se ve větru, zubem času ohlodané nosníky, dávno ztracené nýty a šrouby, to celé úhledně zabaleno ve smyčkách ostnatého drátu, bránícího případným dobrodruhům v pokusech o sebevražedný výstup – že se jedná o technickou, a navíc ještě kulturní památku, nebylo moc k poznání. Pak se stal zázrak, jen místo andělů přiletěl vrtulník a odnesl si, co z rozhledny zbylo. Peníze na rekonstrukci se sháněly všelijak, třeba i prodejem původních prorezných schodů coby suvenýrů. Nakonec vše dobře dopadlo a po dvouletém ozdravném pobytu v podhůří vrátil rozhlednu vrtulník na místo v původní krá-

se, i když se to v silném větru povedlo až na třetí pokus.

Koupelna paní hraběnky

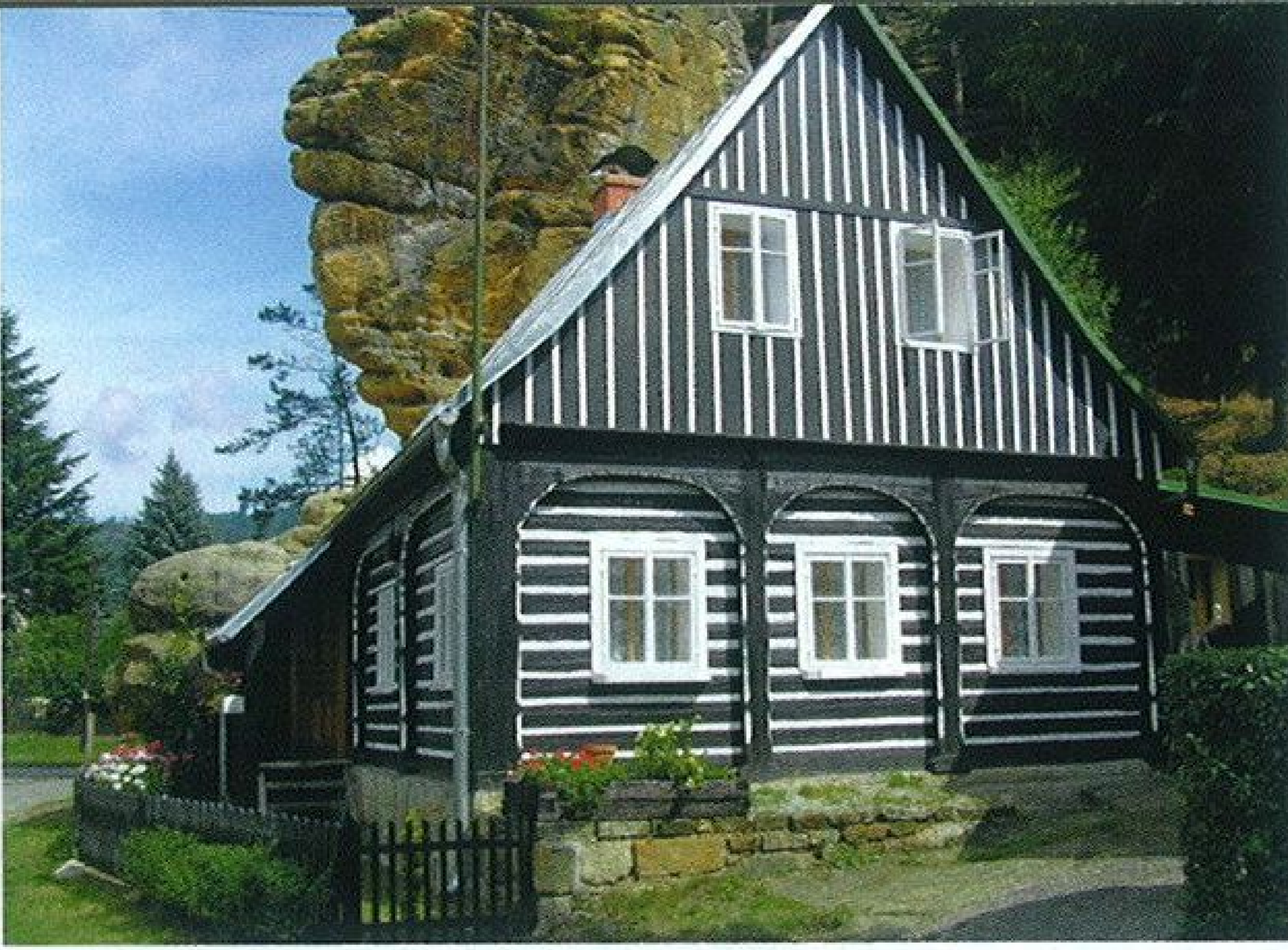
Putování na Studenec jsme si zpestřili celou řadou atrakcí, první z nich byla Karlova vyhlídka z Kočičí skály, jen kousek od Rybniště, kde se naše expedice vyrojila z útrob červeného motoráčku. Přímo cestu po silnici jsme si tak trochu nastavili zájždou přes les, i tak jsme ale přijeli příliš brzo do Doubice, proslulé úžasným chlebánkem, gulášem ve vydlabaném bochníku, leč povolit takovou brzkou svačinku rozjařenému mužstvu hned po prvních pár kilometrech nebylo pro úspěch výpravy rozhodně žádoucí.

Další zastávka byla na Tokáni, u někdejší lovecké chaty hrabat Kinských, přeměněné dnes v luxusní penzion. Nenápadný vršek

proti chatě skrývá venkovní bazén, používaný za hraběcích časů celoročně, o přísun teplé vody se panstvu starala parta lokajů v podzemní kotelně. Inspirací technického řešení byla zřejmě představa čertů v pekle, ládujících polena pod kotle tepelně upravených hříšníků, jako příprava na věci příští se tedy bazén mohl nejvíce uplatnit v roce 1938, kdy tu anglický mírotvorce lord Runciman kul předmnichovské pikle s prohenleinovskou šlechtou, i o něco později, když se chata stala rekreačním zařízením ministerstva vnitra.

Pod loupežnickým hrádkem

Z krátké odbočky k Tokáni jsme se vrátili na sedlo, dlouhý sjezd lesní silničkou nás přivedl až na někdejší Českou cestu, obchodní stezku do Lužice, střeženou tady za dob největší slávy skalním hradem

Skvostů lidové architektury jsou plné Jetřichovice

Novotou zářící druhá nejstarší železná rozhledna v Čechách

Výhled ze Šauštejnu na Růžovou horu

Šaunštejnem. Po třicetileté válce se úlohy obrátily, trosky se staly útočištěm lapků, a tak ho dnešní dobyvatelé, deroucí se úzkou skalní puklinou po žebříku za vyhlídkou do kraje, znají spíš jako Loupežnický hrádek.

Z Vysoké Lípy do Jetřichovic jsme museli po silnici, někdejší oblíbená zkratka lesní cestou kolem skalních věží pod Vyhlídkou je od dob vzniku národního parku České Švýcarsko zatím pro cyklisty zapovězena, i když se nedávno uvažovalo o jejím zpřístupnění. Jetřichovice, založené jako poddanská ves Falkenštejna, dalšího strážního hradu České silnice, dnes hýří ukázkami naší roubené i německé hrázděné architektury, panským domům i selským chalupám vévodí pozdně barokní kostel svatého Jana Nepomuckého. Počet volných míst v hostincích je tu nepříměno úměrný velikosti turistického zájmu, proto jsme oběd odložili do sousedních Všemil, těsně před opětovné odbočení do terénu a dlouhé stoupání k vrcholu Studence, kde nás čekal náročný úsek divočinou s absencí občerstvovacích oáz.

Staronová rozhledna

Nenápadná odbočka značené trasy nás vrátila do lesa mezi Borkem a Borovinou, lesní cestou ve stínu pískovcových skal jsme rychle získávali výšku, ovšem za cenu lehce orosených skrání. Pod Větrným vrchem se začaly otvírat výhledy do kraje,

v Kunraticích jsme přešli silnici a pokračovali loukami do Lísky. Tady jsme chvíli museli vydržet mezi auty, než nás jich zbavila další odbočka, tentokrát do nejdelší a nejstrmější vsi, co jsem kdy na kole jel, mezi půvabnými roubenkami a kvetoucími zahrádkami jsme funěli a supěli cestou, sklonem a délkou srovnatelnou asi tak s lanovkou na Petřín.

Trápení neskončilo ani s poslední chalupou, zahnuli jsme vlevo na sedlo a pak kamenitou a zbrzděnou stezkou k cíli, po jizerskohorské Slované druhé nejstarší železná rozhledně v Čechách. Ta nahradila původní dřevěnou stavbu na Studenci v roce 1888 a celkové opravy a rekonstrukce se dočkala až nedávno, po sto třiceti letech. Podle toho také předtím vypadala. Kroutící se železné schody vzorně opravené a volně přístupné rozhledny vás přivedou do devatenáctimetrové výše, těsně nad vrcholky okolních stromů, z vyhlídkové plošiny získáte dokonalý přehled o Lužických horách i přilehlém kraji, pro každou světovou stranu je tu panoramatické zobrazení všech významných vrcholů v blízkém i vzdáleném okolí.

Zlaté varhany v ráji kamzíků

Cestou dolů jsme se ještě pietně zastavili na suťovém svahu, v dobách nepřístupnosti rozhledny nahrazujícího výhled

praktické

informace

Délka základní trasy

72 km po asfaltu, ale i lesních cestách, kola tedy krosová či horská; občerstvení a hostinců habaděj, hlavně v první části trasy, Doubice, Tokáň, Vysoká Lípa, Jetřichovice, Všemily, pak až v závěru, Tolštejn, Krásná Lípa

Použité cyklotrasy

CT 241, Rybníště – Nad Vápenkou; CT 3029, Doubice – Vysoká Lípa; CT 21, Vysoká Lípa – Kunratice; CT 3015, Jedlová přejezd – Podluží; CT 3013, Podluží – Krásná Lípa; CT 241, Krásná Lípa – Rybníště

Doporučené mapy

SHOCart 1:60 000 č. 101, Českosaské Švýcarsko, 1:75 000; KČT 12,13 Českosaské Švýcarsko, 1:50 000; Ústecký kraj, nejen cyklistů ráj, 1:100 000, soubor map k dostání v infocentrech, na trase v Jetřichovicích, Krásné Lípě a Jiřetíně pod Jedlovou

Doprava

vlakem – V Rybníšti se sjíždějí vlaky od Děčína a Liberce (zjednodušená přeprava kol), taktéž tu zastavují rychlíky z Kolína (zjednodušená přeprava kol i pojízdná úschovna), z Prahy hlavního nádraží je nejvýhodnější spojení tanvaldským rychlíkem do Bakova nad Jizerou, tam přestoupit na kolínský rychlík. autem – Ze silnice 9 Praha–Rumburk uhnete v Dolním Podluží na Rybníště, relativního zrychlení můžete dosáhnout po D8 do Terezína a pak přes Litoměřice na Českou Lípu, nebo R10 do Liberce a pak na Nový Bor.

Cyklisté vítáni

Penzion Kamzík
Studený 35, Česká
Kamenice
ubytovací zařízení
+420 602 459 645
kamzik@penzionkamzik.cz

Hotel JEF
Doubice 107
ubytovací zařízení
+420 605 489 523
doubice@hotel-jef.cz

Hospůdka Na křížovatce
Horní Chřibská 3/3
stravovací zařízení
+420 728 896 665
marie.hrochova@seznam.cz

Penzion Na Stodolci
Dolní Chřibská 40
stravovací zařízení
+420 412 381 028
penzion@nastodolci.cz

Hotel Zámeček ***
Rynartice 44, Jetřichovice
ubytovací zařízení
+420 412 555 270
info@hotel-zamecek.cz

Dům Českého Švýcarska
Křínické nám. 10, Krasná Lípa
turistický cíl
+420 777 819 198
informace@ceskesvycarsko.cz

Na Zlatém vrchu si můžete nastudovat anatomii sopky

alespoň jedním směrem, do údolí Kamenice a na protější hřeben. Na horním konci Lísky jsme pokračovali původním směrem, k nedalekému Zlatému vrchu, někdejší sopce, jež v bývalém čedičovém lomu odkryla své ledví. Kamenné varhany, demonstrující sloupkovitou odlučnost čediče, svou velikostí několikanásobně překonávají mnohem známější nástroj v nedalekém Kamenickém Šenově, Panskou skálu, jež se turistům nevybíravě podbízí kýčovitým odrazem v kalném rybníčku a snadnou přístupností z placeného parkoviště.

Žhavé magma z útroby matičky zeměkoule držela kdysi na uzdě mohutná zátka v sopečném sopouchu, ta se dochovala v podobě mocného skalního bloku, stromy ověšené koruny nad šestibokými píšťalami varhan Zlatého vrchu. V houští na svazích i na vrcholu se to hemží vysokohorskými živočichy, občas se mihne některý z kamzíků, dovozených sem z Alp, a jednou nám tu šůry kynula i ruka Michala Třetiny, ten se sem

z alpských průsmýků ovšem dostal vlastním přičiněním jako člen našeho týmu, ale ani tady neodolal touze pachtit se do nebe.

Tolštejnským panstvím pod Jedlovou

Od Zlatého vrchu jsme se pohupovali pohodovou hřebenovkou nad údolím Kamenice, cestou lemovanou řetězem řopíků, betonových pevnůstek na někdejší obranné linii republiky. Mezi Srní a Jelení horou jsme v sedle přešli koleje železničních tratí, šplhající se do hor od České Lípy a Děčína, a znovu začali stoupat. Přímo před námi se zvedal vrchol Jedlové, ten jsme tentokrát nechali stranou a vydali se na sousední Tolštejn, zříceninu mnohokrát dobývaného strážního hradu. Po poslední švédské návštěvě zůstal už v troskách, zatímco obchodní stezkou z Čech do Lužice, kterou kdysi střežil, se dnes místo formanských vozů vesele prohánějí kamiony.

Po železných schodech za vyhlídkou z hradu Tolštejna

V troskách hradu najde zchvácený poutník příjemnou osvěžovnu, na hradbách vlaje prapor Tolštejnského království, které tu v cimrmanovském duchu usiluje o samostatnost, celé si ho snadno prohlédnete z vyhlídkové plošiny na hradbách, přístupné dlouhým železným schodištěm. Pro nás tím skončilo pracné šplhání do kopců, cílové Rybníště bylo přímo pod námi, ale rovnou k nádraží jsme se ještě zdaleka nechystali.

V Jiřetíně pod Jedlovou jsme si prohlédli jedenáct kapliček nedávno obnovené křížové cesty, o pár kilometrů dál, u rybníka Světlíku, zas větrný mlýn, kterému ale ke kráse chyběly čtyři z pěti lopatek. Před Krásnou Lípou nás ještě čekaly Tři studánky, pod dřevěným altánkem schované prameny říčky Křinice a pak už jen závěr okruhu, z údolí Doubického potoka jsme se kolem Kočičí skály vraceli zpátky na vlak do Rybníště.